

Rechtshistorische Courant

IJLBODE 16 JUNI 2018

In Memoriam: Raoul C. Van Caenegem	2
Kalender.....	4
28 juni 2018 – Openbare doctoraatverdediging Ans Vervaeke (Brussel, België)	4
29 juni 2018 – Voorstelling databank Belelite (Brussel, België)	4

In Memoriam: Raoul C. Van Caenegem

Geachte lezer,

met droefheid delen we u mee dat afgelopen vrijdag professor Raoul Van Caenegem op negentigjarige leeftijd is overleden. In zekere zin is het niet nodig om Raoul Van Caenegem nog voor te stellen aan de *Courant*lezers. Het is vrijwel onmogelijk in België of Nederland, ja zelfs in geheel Europa en daarbuiten rechtshistorisch onderzoek te verrichten zonder publicaties van Van Caenegem tegen te komen. Dat hij alom bekend en gewaardeerd is, blijkt uit de vele eerbetuigingen die hij in de loop van zijn carrière mocht ontvangen. Hij was o.a. tweemaal laureaat van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten, laureaat van de Francquiprijs, laureaat van de Solvayprijs, eredoctor van drie universiteiten, Goodheart professor in Cambridge en Erasmusprofessor in Harvard, lid en ook voorzitter van de KVAB, evenals lid, corresponderend lid of buitenlands lid van meerdere buitenlandse academiën en geleerde genootschappen.

Het oeuvre van Raoul Van Caenegem is heel divers. Een typisch ‘Van Caenegem verhaal’ is dat hij iemand ontmoet die vol bewondering zegt dat hij ‘zijn boek’ gelezen heeft, waarop Van Caenegem, beleefd als altijd, zijn gesprekspartner niet voor het hoofd wil stoten en niet vraagt: “Welk boek?”, maar meteen probeert te raden om welk boek het misschien zou kunnen gaan, zodat zijn antwoord daarover kan gaan. Dit verhaal toont aan dat Van Caenegem doorheen zijn carrière over zeer uiteenlopende zaken publiceerd, waardoor de buitenstaander vaak slechts een klein deel van zijn oeuvre kent. Maar zelfs dan volstaat die beperkte kennismaking om onder de indruk te zijn. Zonder aanspraken op volledigheid wil de redactie van de *Courant* enkele elementen van het rijke palet aan grote boeken van Van Caenegem voor het voetlicht plaatsen. Vlaamse mediëvisten kennen hem natuurlijk van zijn boeken over het strafrecht en het strafprocesrecht in Vlaanderen van de elfde tot de veertiende eeuw. Buitenlandse specialisten konden hier jammer genoeg nooit kennis van nemen omdat deze werken niet vertaald zijn. Omgekeerd, kregen zijn *Appels flamands*, waarin hij de Vlaamse appels bij het Parlement van Parijs in de veertiende en vijftiende eeuw uitgeeft, een grote weerklank in Frankrijk, maar minder in Vlaanderen. Het grote publiek in Vlaanderen kent Raoul Van Caenegem natuurlijk vooral door zijn werken over Engelse geschiedenis: zijn *Geschiedenis van Engeland* en *Engeland Wonderland*. De vele Vlaamse lezers van deze algemene boeken weten echter niet dat Engelse rechtshistorici vol lof zijn over Van Caenegems meer gespecialiseerde werken over het vroege Engelse *common law*: *Royal writs in England from the Conquest to Glanvill*, *The birth of the English common law* en *English lawsuits from William I to Richard I*. Die Engelse collega’s van hun kant beseffen dan weer niet dat dit niet de enige prachtige boeken over hun land zijn. Generaties Vlaamse rechtenstudenten hebben gezwoegd op de twee delen Van Caenegems *Geschiedkundige inleiding tot het recht*, niet wetende dat de vele vertalingen van deze handboeken, van het Engels tot het Chinees, wereldwijd uitgegroeid zijn tot standaardwerken, niet voor beginners, maar voor doctorandi en professoren rechtsgeschiedenis en rechtsvergelijking. In diezelfde rij passen nog twee andere publicaties: *Judges, legislators and professors* en *European law in the past and the future*. Aan de vrienden mediëvisten gingen deze werken vaak voorbij, maar zij konden zich

dan weer laven aan zijn *Encyclopedie van de geschiedenis der middeleeuwen* en de latere herwerkingen en vertalingen ervan, zoals de *Introduction aux sources de l'histoire médiévale*. Zette Van Caenegem hierbij nog het werk van zijn leermeester Ganshof verder, dan was hij vooral een pionier die in sommige gevallen nog geen gezelschap kreeg. Wie bijvoorbeeld een alomvattende geschiedenis van het Europese procesrecht wil, moet nog steeds Van Caenegems *History of European civil procedure* doornemen. Naast al deze boeken zijn er nog zijn vele werken als editor en artikelen. Het zegt genoeg dat twee Engelse bundels met zijn belangrijkste artikelen verschenen zijn, maar dat daarnaast nog heel wat publicaties bestaan die zonder problemen enkele boekenplanken zouden kunnen vullen. We kunnen hierbij denken aan zijn gezaghebbende publicaties over de Vlaamse keuren of over Galbert van Brugge.

Baanbrekend aan Van Caenegems werk is vooral dat hij het oude recht niet langer als een nationaal maar als een Europees fenomeen zag. Nu is het gemeengoed om te verwijzen naar Europese privaatrechts geschiedenis, maar dat idee is pas populair geworden in de jaren 1990. Zonder de verdiensten van vele andere grote geleerden te negeren, kan men toch wel stellen dat Van Caenegems handboeken daarbij een cruciale rol gespeeld hebben. Zij droegen ertoe bij dat juristen over geheel Europa beseffen dat Europa vroeger één rechtscultuur had en dat datzelfde continent opnieuw op weg is naar een gemeenschappelijke rechtscultuur. Het is dan ook geen toeval dat de *European Society of Comparative Legal History* sinds 2014 een *R.C. Van Caenegem prize* uitreikt, genoemd naar de geleerde die de leden van deze Europese vereniging als hun grote voorbeeld zien. Hierbij moet ook benadrukt worden dat Van Caenegem zelf er steeds op gewezen heeft dat het kenmerk van het Europese recht van de middeleeuwen en de vroegmoderne periode, niet enkel de eenheid maar ook de verscheidenheid was. Naast de grote professoren van het middeleeuwse *ius commune*, staat net zo goed een keure voor Gent. Bovendien benadrukte Van Caenegem reeds lang vóór de Brexit dat Engeland in dit Europese verhaal een vreemde eend in de bijt was. Het Europese recht had (en heeft) vele facetten en Raoul Van Caenegem wist ze, zoals niemand ooit tevoren, allemaal te tonen en dat binnen meerdere rechtstakken: privaats-, straf-, publiek- en procesrecht. Wie het volledige oeuvre Van Caenegem overschouwt, kan enkel maar in bescheidenheid instemmen met de woorden van een Amerikaanse geleerde die jaren geleden aan een jonge leerling van Van Caenegem meedeelde: *'You've been studying with God himself!'*.

De redactie

Kalender

28 juni 2018 – Openbare doctoraatverdediging Ans Vervaeke (Brussel, België)

Op donderdag 28 juni 2018 om 14u verdedigt promovenda Ans Vervaeke haar doctoraal proefschrift in de geschiedenis getiteld: *Met recht en rede(n). Toegang en gebruik van burgerlijke rechtbanken in het Brugse Vrije (1670-1795)*. De verdediging gaat door in de promotiezaal (lokaal D2.01) van de Vrije Universiteit Brussel, Pleinlaan 2, Brussel. De promovenda apprecieert dat u voor 23 juni uw aanwezigheid meldt via haar e-mailadres Ans.Vervaeke@vub.be.

29 juni 2018 – Voorstelling databank Belelite (Brussel, België)

Op vrijdag 29 juni 2018 wordt tussen 12u30 en 14u in het Paleis der Natie de databank van de Belgische regeringen sinds 1831, genaamde Belelite, voorgesteld. Het welkomstwoord wordt gegeven door de voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de heer Siegfried Bracke. De databank wordt voorgesteld door Frederik Verleden namens het wetenschappelijk team dat de databank samenstelde en Guy Vantemsche namens de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis. Graag bevestiging van uw aanwezigheid voor 25 juni 2018 via frederik.verleden@dekamer.be of +32(0)2/549 87 81.